

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่องเจตคติและความเข้าใจต่อภิกษุณีของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกรอบในการนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เจตคติต่อภิกษุณีของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณี

ตอนที่ 3 บทบาทและสภาพการณ์ของภิกษุณีตามการรับรู้ของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณี

ตอนที่ 4 ความเข้าใจของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณีในด้านวิธีการบวชและหลักปฏิบัติของภิกษุณีในพระพุทธศาสนา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 211 คน ประกอบด้วยเพศชาย 101 คน เป็นร้อยละ 47.87 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง และเพศหญิง 110 เป็นร้อยละ 52.13 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล ดังรายละเอียดตารางที่นำเสนอต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

หัวข้อ		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	101	47.87
	หญิง	110	52.13
อายุ	18-27	41	19.43
	28-37	56	26.54
	38-47	54	25.59
	48-57	32	15.17
	58 ขึ้นไป	28	13.27
หัวข้อ		จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา	ประถม	19	9.01
	มัธยมต้น	16	7.58
	มัธยมปลาย	15	7.11
	ปวช	11	5.21
	ปวส.- อนุปริญญา	60	28.44
	ปริญญาตรี	83	39.34
	ปริญญาเอก	1	0.48
	ไม่ได้เรียน	6	2.83
อาชีพ	รับจ้าง	31	14.69
	พนักงานบริษัท	52	24.64
	พ่อ/แม่บ้าน	10	4.74
	เจ้าของกิจการ	31	14.69
	นักเรียน นักศึกษา	32	15.17
	เกษตรกร	14	6.64
	ว่างงาน	15	7.11
	รับราชการ	26	12.32

ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

หัวข้อ	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ตั้งแต่เกิด	111	52.61
ย้ายมาอยู่ไม่เกิน 1 ปี	24	11.37
ย้ายมาอยู่ตั้งแต่ 1-5 ปี	35	16.59
ย้ายมาอยู่ตั้งแต่ 6-10 ปี	18	8.53
ย้ายมาอยู่ตั้งแต่ 11-15 ปี	8	3.79
ย้ายมาอยู่ตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป	15	7.11
การไปร่วมกิจกรรมกับวัด เคย	38	18.01
ไม่เคย	173	81.99
รวมจำนวนประชากร	211	100

ตอนที่ 2 เจตคติและความเข้าใจต่อภิกษุณีของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณี

1. ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับเจตคติต่อภิกษุณีของพุทธบริษัทในชุมชนวัดทรงธรรมกัลยาณี

ตารางที่ 4.2 จำนวนร้อยละของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามผลเจตคติต่อภิกษุณี

หัวข้อ	เห็นด้วย		เฉยๆ		ไม่เห็นด้วย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ท่านเห็นด้วยกับการมีภิกษุณีอยู่ในปัจจุบัน	76	36.02	91	43.13	44	20.85
2. ท่านคิดว่าการทำบุญกับภิกษุณีได้รับผลบุญมากกว่าภิกษุ เพราะคิดว่าภิกษุณีถือศีลมากกว่า	44	20.85	134	63.51	33	15.64
3. ท่านคิดว่าการทำบุญกับภิกษุณีได้รับผลบุญเท่ากับการทำบุญกับพระภิกษุ เพราะถือว่าเป็นการทำบุญกับพระสงฆ์เหมือนกัน โดยถือเจตนาเป็นสำคัญในการวัดผลของบุญ	108	51.18	88	41.71	15	7.11
4. ท่านคิดว่าฟังเทศน์กับภิกษุณีได้รับผลบุญเท่ากับฟังเทศน์จากภิกษุ	85	40.28	99	46.92	27	12.80
5. ท่านคิดว่าศีลของภิกษุณีถือมากกว่าภิกษุทำให้ได้รับผลบุญจากการบวชมากกว่าภิกษุ	44	20.85	120	56.87	47	22.28
6. ท่านคิดว่าหลักการปฏิบัติธรรมของภิกษุณี เหมือนกับของภิกษุ	65	30.80	112	53.07	34	16.13
7. ท่านคิดว่าการทำบุญกับภิกษุณีได้รับผลบุญน้อยกว่าการทำบุญกับพระภิกษุเพราะภิกษุณีเป็นผู้หญิง	40	18.96	112	53.08	59	27.96
8. ท่านคิดว่าสตรีระทางร่างกายของสตรีคือข้อจำกัดที่ทำให้ไม่ยอมรับการบวชเป็นภิกษุณี	52	24.64	95	45.02	64	30.34

ตารางที่ 4.2 จำนวนร้อยละของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามผลเจตคติต่อภิกษุณี (ต่อ)

หัวข้อ	เห็นด้วย		เฉยๆ		ไม่เห็นด้วย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
9. ท่านคิดว่าคนที่ไม่ยอมรับการบวชภิกษุณีเป็นพวกที่ไม่ยอมรับความเท่าเทียมของชายและหญิง	67	31.75	112	53.08	32	15.17
10. การเข้าสู่เพศนักบวช ของสตรีในพระพุทธศาสนาเป็นแม่ชี หรือสตรีที่ถือศีล 8 ก็เพียงพอแล้ว	67	31.75	113	53.55	31	14.69

จากตารางที่ 4.2 โดยภาพรวมพบว่าพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณี ส่วนใหญ่มีความรู้สึก “เฉยๆ” กับประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับภิกษุณี ยกเว้นข้อที่ 3 “ท่านคิดว่าการทำบุญกับภิกษุณีได้รับผลบุญเท่ากับการทำบุญกับพระภิกษุ เพราะถือว่าเป็นการทำบุญกับพระสงฆ์เหมือนกัน โดยถือเจตนาเป็นสำคัญในการวัดผลของบุญ” พบว่าพุทธบริษัทส่วนใหญ่ (ร้อยละ 51.18) เห็นด้วยกับประเด็นนี้

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับเจตคติต่อภิกษุณีของพุทธบริษัทในชุมชนวัดทรงธรรมกัลยาณี

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์จากข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมีข้อค้นพบนำเสนอตามกลุ่มความคิดเห็นของพุทธบริษัทดังต่อไปนี้

- 1) ผลเจตคติเห็นด้วยหรือในเชิงบวกต่อภิกษุณีของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณี
- 2) ผลเจตคติที่ออกมาในเชิงไม่แน่ใจหรือเป็นกลางต่อภิกษุณีของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณี
- 3) ผลเจตคติในเชิงไม่เห็นด้วยหรือในแง่ลบต่อภิกษุณีของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณี

2.1 ผลเจตคติในเชิงบวกต่อภิกษุณีของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรม
กัลยาณี

2.1.1 เห็นว่าเป็นตัวกลางที่ช่วยสร้างเนื่อนานุญในพระพุทธศาสนาของผู้หญิง
ในฐานะนักบวชมากกว่าจะเป็นแค่เพียงผู้อุปถัมภ์เท่านั้น

พระสงฆ์รูปหนึ่งแสดงทัศนะว่าภิกษุณีเป็นตัวกลางที่จะช่วยสร้างเนื่อนานุญในพระพุทธศาสนา โดยผู้หญิงมีบทบาทได้ทั้งผู้อุปถัมภ์ศาสนาและนักบวชในศาสนาได้กล่าว
ว่า “พระพุทธศาสนาสอนให้บุคคลกระทำความเพียรเอง เพื่อการบรรลุขั้นสูงสุดคือการหลุดพ้น
ภิกษุหรือภิกษุณีก็กระทำแทนกันไม่ได้ ซึ่งนักบวชหมายถึง ผู้สละ ผู้ละจากการครองเรือน จึงถือเป็นการ
ตั้งมั่นที่จะยอมรับการศึกษาพระธรรมอย่างเต็มขั้น เป็นการละซึ่งหวังทั้งปวง และแน่นอนว่า
เนื่อนานุญที่ได้ในฐานะที่เป็นนักบวชนั้นย่อมมากกว่าการเป็นอุบาสิกาผู้อุปถัมภ์พระพุทธศาสนา
เท่านั้น”

2.1.2 เห็นว่าเป็นทางออกที่ดีที่จะช่วยให้ผู้หญิงที่สนใจจะศึกษาพระพุทธศาสนา
ได้มีโอกาสสอบถามปัญหาอย่างใกล้ชิดได้

จากการที่ผู้วิจัยมีโอกาสได้เข้าไปสังเกตการณ์กิจกรรมการเทศน์สอน
ธรรมะของภิกษุณีทุกๆ วันพระ และวันอาทิตย์ ซึ่งเริ่มตั้งแต่เวลา 10.30 เป็นต้นไป ณ ห้องสมุดมหา
โพธิธรรม วัดทรงธรรมกัลยาณี โดยผู้ร่วมกิจกรรมมีทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ผู้วิจัยได้มีโอกาสพูดคุย
กับผู้ที่เข้าไปร่วมกิจกรรมที่เป็นคู่สามี-ภรรยา ในขณะที่รอเวลาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรม ฝ่ายภรรยาได้
กล่าวว่า ที่มาทำบุญที่วัดนี้เพราะว่าสนใจศึกษาเกี่ยวกับธรรมะ ซึ่งบางทีเธอเองก็มีปัญหาข้อสงสัย
เกี่ยวกับธรรมะ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติธรรม หรือด้านคำสอนของศาสนาพุทธ เธอดีใจที่มี
พระผู้หญิงที่จะสะดวกใจในการเข้าพบ เข้าหาเพื่อคลายความข้องใจได้ ส่วนฝ่ายสามีก็ได้บอกแก่
ผู้วิจัยว่า “สบายใจกว่า ถ้าภรรยาของตัวเองจะเข้ามาศึกษาธรรมะกับพระผู้หญิงด้วยกัน ดีกว่าไปถาม
กับพระที่เป็นผู้ชาย เพราะเดี๋ยวนี้เราก็ไม่รู้ใครเป็นพระจริง พระปลอม การที่ภรรยาได้มาซักถาม
กับภิกษุณีซึ่งเป็นผู้หญิงเหมือนกัน ทำให้สบายใจได้ว่าจะไม่มีปัญหาเรื่องเชิงชู้สาวมาเกี่ยวข้อง”

2.1.3 เห็นว่าเป็นแนวทางในการช่วยแก้ปัญหาสังคมในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหา
ของผู้หญิง

พระสงฆ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวเกี่ยวกับอดีตของวัดทรงธรรมกัลยาณี
ว่าเคยเปิด โรงเรียนสอนเด็กเล็ก เพื่อช่วยสร้างกลุ่มเด็กที่เป็นกำลังในอนาคตเพื่อเป็นแนวทางลด
ปัญหาทางสังคมอย่างยั่งยืน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งซึ่งเป็นผู้มาร่วมกิจกรรมกับทางวัดได้แสดง
ทัศนะว่าเป็นแนวทางในการช่วยแก้ปัญหาสังคมในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาของผู้หญิงได้กล่าวว่า “ใน

ปัจจุบันปัญหาสังคมมีมากมาย โดยเฉพาะปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับผู้หญิงเท่านั้น เช่น ปัญหาการทำแท้ง หรือท้องไม่มีพ่อ หรือปัญหาครอบครัว การมีภิกษุณีก็เหมือนกับการมีที่พึ่งทางใจให้กับผู้หญิง ปัญหาส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้หญิงตัดสินใจผิดๆ อย่างการปล่อยตัว การมีที่พึ่งทางใจให้คำปรึกษา เกี่ยวกับปัญหาครอบครัว ก็เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาอย่างการทำแท้ง หรือการท้องไม่มีพ่อได้”

กิจกรรมที่ทางวัดจัดจะเน้นกิจกรรมเกี่ยวกับการให้ความรู้ด้านธรรมะ พระสงฆ์ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวว่า ในอดีตภิกษุณีวรมัย ผู้เป็นแม่ของภิกษุณีฉัตรสุมาลย์ หรือที่ชาวบ้านแถบนั้นเรียกว่าหลวงย่า ได้จัดให้มีการแจกข้าวสาร บริจาคเพื่อสังคม แต่ในปัจจุบันเหลือแค่การจัดให้มีการสอนธรรมะในทุกวันพระและวันอาทิตย์เท่านั้น ซึ่งทำให้ทราบว่าในปัจจุบันวัดทรงธรรมกัลยาณีเน้นช่วยเหลือสังคมโดยการสร้างคนมากกว่าการให้ทรัพย์ ทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนมากกว่าในอดีต

2.1.4 มีความศรัทธาในวัตรปฏิบัติของภิกษุณี

พระภิกษุผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวว่า “ชาวบ้านส่วนใหญ่ที่เข้าไปทำบุญที่วัดนั้น ส่วนมากเพราะว่าศรัทธาในวัตรปฏิบัติของภิกษุณีที่สัน โดย เรียบง่าย สงบ และรับประทานอาหารเจ ซึ่งมีทั้งผู้หญิงและผู้ชาย แต่ในกรณีของผู้ชาย ต้องทำการแจ้งล่วงหน้ากับทางวัดก่อนถ้าสนใจจะมาร่วมกิจกรรมกับทางวัด วัตรปฏิบัติอย่างการกินเจ ซึ่งในความคิดของชาวบ้านถือว่าเป็นการเคร่งในศาสนาอย่างมาก”

จากการสัมภาษณ์ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่าวัตรปฏิบัติของภิกษุณีนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้พุทธบริษัทยอมรับหรือมีเจตคติในเชิงบวกต่อภิกษุณี

2.1.5 เป็นส่วนช่วยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อชาวโลก

จากการที่ผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตการณ์การบิณฑบาตของภิกษุณีที่วัดทรงธรรมกัลยาณี ทำให้ได้พบข้อเท็จจริงที่ว่า ผู้ที่มาเป็นลูกศิษย์หรือผู้ที่ขออุทิศตัวช่วยภิกษุณีในการบิณฑบาตนั้น โดยส่วนมากเป็นชาวต่างชาติที่สนใจจะศึกษาธรรมะของพระพุทธศาสนา

พระสงฆ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวว่า “บทบาทของภิกษุณีในวัดทรงธรรมกัลยาณีในด้านพระพุทธศาสนาจะเป็นเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้คนรู้จัก โดยเฉพาะชาวต่างชาติที่เดินทางมาร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในวัดบ่อยๆ”

ผู้วิจัยได้มีโอกาสพูดคุยกับชาวต่างชาติท่านนั้น ทำให้ได้ทราบว่า สนใจในพระพุทธศาสนาเพราะได้ไปเข้าร่วมการสัมมนาทางวิชาการที่ประเทศของตนเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา แล้วเกิดความศรัทธาจึงได้สนใจศึกษาเรื่อยมาทั้งที่ในอดีตตนเป็นคนที่ไม่นับถือศาสนาอะไรเลย

2.1.6 มีความศรัทธาต่อผลงานของตัวเอง

จากการสังเกตพบว่าชาวไทยที่เข้าร่วมกิจกรรมกับทางวัดทรงธรรมกัลยาณีโดยส่วนมากเป็นลูกศิษย์ที่ตัวของภิกษุณีเอง เคยไปสอนตามมหาวิทยาลัยต่างๆ และชื่นชมในผลงานของภิกษุณีในด้านต่างๆ ผู้วิจัยได้ซักถามชาวต่างชาติที่ร่วมกิจกรรมถึงสาเหตุที่เลือกมาวัดนี้ ทำให้ได้ทราบว่าเคยฟังบรรยายของภิกษุณีเองจนศรัทธาถึงขั้นศึกษาศาสนาพุทธอย่างจริงจัง จนปัจจุบันตนได้มีโอกาที่จะมาที่ประเทศไทย จึงได้เดินทางมาที่วัดนี้

2.1.7 เห็นว่าศักยภาพของชายหรือหญิงเท่ากันทำให้ชายหรือหญิงก็สามารถบวชได้

พระภิกษุผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งได้ให้ข้อมูลไว้ว่า ท่านยอมรับในความสามารถของผู้หญิงว่าไม่แพ้ผู้ชายอย่างด้านการบริหารจัดการ การดูแลต่างๆ ยอมรับว่าทำได้เท่าเทียมกับผู้ชาย ซึ่งถ้ามองในสภาวะธรรมทางจิตไม่เกี่ยวกับเพศ เป็นเรื่องของจิตใจล้วนๆ ความเป็นหญิงหรือความเป็นชาย เป็นเพียงสมมุติ ไม่เกี่ยวกับศักยภาพของตัวเอง

2.2 ผลเจตคติที่ออกมาในเชิงไม่แน่ใจหรือเป็นกลางต่อภิกษุณีของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณี

2.2.1 ไม่แสดงความคิดเห็น เพราะเป็นคนละนิกายกับเถรวาท

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งที่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภิกษุณี เพราะคิดว่าเป็นคนละนิกายกับพระพุทธศาสนาในประเทศไทยที่ส่วนใหญ่เป็นนิกายเถรวาท และตนเองก็ไม่มีความรู้อย่างแท้จริงเกี่ยวกับนิกายที่ภิกษุณีได้อ้างว่าบวชจากนิกายนั้น โดยกล่าวว่า “คนนั้นไม่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ เพราะหนึ่ง เป็นภิกษุณีที่มาจากคนละนิกายกัน จึงไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องหลักการบวชหรือวิธีการปฏิบัติตัวของเค้า เราไม่สามารถตัดสินได้ว่าผิดหรือถูก เพราะเราไม่ทราบรายละเอียดที่แน่ชัดเกี่ยวกับนิกายของภิกษุณีที่อ้างว่าได้บวชมาจากนิกายนั้นๆ”

2.2.2 คิดว่าเป็นทางเลือกส่วนบุคคล

จากการสอบถามพุทธบริษัทที่อยู่ใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณีท่านหนึ่งได้ละที่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องของภิกษุณี โดยถือว่าเป็นทางเลือกส่วนบุคคล เป็นสิทธิเสรีภาพของแต่ละบุคคลที่สามารถเลือกได้ กล่าวว่า “เป็นทางเลือกส่วนบุคคลของบุคคลคนหนึ่ง ซึ่งเราไม่ควรคิดว่าดีหรือไม่ดี ถูกหรือผิด แต่เป็นความคิดเห็นของคนๆ หนึ่งที่เห็นว่าทางนั้นดี ซึ่งมีข้อแม้ว่าต้องอยู่ในขอบเขตของเค้า ถ้าตัวเค้าคิดว่าจะบวชไม่ว่าจะเป็นภิกษุณีหรือแม่ชี มันขึ้นอยู่กับใจคนบวชว่าบวชเพื่ออะไรมากกว่า”

2.2.3 ขึ้นอยู่กับกระแสทางสังคมที่อาจเปลี่ยนแปลงตามเวลาและสถานการณ์

ผู้วิจัยได้ซักถามกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมในกลุ่มวัยรุ่นท่านหนึ่งซึ่งมาที่วัดแห่งนี้เพราะตามครอบครัวเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับภิกษุณี ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวว่า “ถ้าถามถึงเรื่องยอมรับหรือไม่ นั่น เชื่อว่าความแน่นอนคือความไม่แน่นอน วันนี้สังคมส่วนมากอาจจะไม่ยอมรับ แต่ไม่มีใครรู้ว่าวันพรุ่งนี้จะยอมรับหรือไม่”

ในส่วนของพระสงฆ์ ผู้วิจัยได้สอบถามพระสงฆ์บางรูปได้กล่าวว่า “ให้สังคมเป็นคนตัดสินใจเอง โดยต้องดูพระธรรมวินัยควบคู่ไปกับสังคมด้วย” พระธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าบัญญัติ เป็นไปเพื่อความสงบสุขของสังคม ถ้ามีภิกษุณีแล้วทำให้เกิดความแตกแยกสังคมมีปัญหา ก็จะไม่ยอมรับ แต่ถ้ามีแล้วไม่เกิดปัญหาหรือความเดือดร้อนกับใครก็ไม่มีปัญหา เพราะฉะนั้นให้สังคมเป็นตัวตัดสินใจว่าจะยอมรับหรือปฏิเสธ

2.3 ผลเจตคติในเชิงไม่เห็นด้วยต่อภิกษุณีของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณี

2.3.1 เห็นว่าไม่เคยมีภิกษุณีในประเทศไทย

จากการสัมภาษณ์พระสงฆ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่เป็นผลเจตคติในเชิงไม่เห็นด้วยต่อภิกษุณีของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณี โดยมีความคิดเห็นว่ามีภิกษุณีในประเทศไทย กล่าวว่า “พระพุทธศาสนาไม่เคยจำกัดหรือมีอคติในเรื่องเพศ แต่มันเป็นข้อจำกัดทางวิธีการบวช ซึ่งต้องมีภิกษุและภิกษุณีเป็นผู้บรรพชาให้ การบวชภิกษุณีต้องบวชโดยภิกษุ 4 รูป และภิกษุณี 4 รูป แต่เมืองไทยไม่มีภิกษุณีและไม่เคยมีมาก่อนทำให้ไม่สามารถบวชได้ อะไรจึงเป็นการยืนยันได้ว่าเค้าเป็นภิกษุณีที่แท้จริง”

2.3.2 เห็นว่าภิกษุณีได้ปฏิบัติผิดหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธเจ้า

จากหัวข้อนี้ผู้วิจัยสามารถแบ่งได้เป็น 2 อย่างคือ ผิดปฏิบัติของพระธรรมวินัยในแง่การบวชและหลักปฏิบัติ

ในแง่หลักการบวช พระภิกษุรูปหนึ่งได้บอกกับผู้วิจัยว่าเคยอ่านประวัติเกี่ยวกับวิธีการบวชเป็นภิกษุณีของภิกษุณีวรมัย โดยการอธิฐานจิตเอานะที่ต้นโพธิ์ว่าจะบวชเป็นภิกษุณี โดยอ้างว่าอธิฐานจิตได้ไปนั่งเฝ้าพระพุทธเจ้า แล้วขอบวชกับพระพุทธเจ้า

พระภิกษุเกือบทั้งหมดที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญกล่าวตามหลักการการบวชเป็นภิกษุณี ว่าต้องบวชโดยสงฆ์ 2 ฝ่าย คือภิกษุ และภิกษุณี โดยต้องถือตนเป็นสิกขมานา 2 ปี และมีข้อเกี่ยวกับตัวภิกษุณีผู้อุปชฌาย์ด้วยว่า สามารถบวชเพียงปีเว้นปีเท่านั้น ไม่สามารถบวชได้ทุกปี และการอ้างจากภิกษุณีที่อยู่ในวัดนั้นว่าบวชมาจากศรีลังกาแล้วกลับมาอยู่เมืองไทย ซึ่งไม่สามารถรับรองได้ว่าบวชตามหลักพระธรรมวินัยจริงหรือไม่

ส่วนในหลักปฏิบัตินั้น พระภิกษุได้อ้างจากข้อสิกขาบทว่าภิกษุณีต้องจำพรรษาอยู่ในวัดที่มีภิกษุด้วย แต่ที่วัดทรงธรรมกัลยาณีกลับมีแต่ภิกษุณีเท่านั้น ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติที่ผิดหลักพระธรรมวินัย

2.3.3 เห็นว่าธรรมชาติของเพศหญิงไม่เหมาะจะบวช

พระสงฆ์ได้ให้ข้อมูลว่า “ข้อจำกัดทางธรรมชาติของสตรีเอง ทำให้มีกฎเกณฑ์มากกว่าพระ ต้องระวังตัวมากกว่า และเป็นสิ่งล่อแหลมมากกว่า ทำให้เป็นข้อจำกัดที่จะบวชเป็นภิกษุณี การที่ภิกษุณีจำเป็นต้องอยู่กับภิกษุในวัดด้วย เพื่อจะได้ปกป้อง ดูแลภิกษุณีที่มีลักษณะทางร่างกายที่อ่อนแอ”

กล่าวโดยสรุปจากการสัมภาษณ์พระภิกษุส่วนใหญ่ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญคิดว่า ธรรมชาติหรือลักษณะทางกายภาพของสตรีมีความแตกต่างกัน เช่น ชายไม่มีระดูและตั้งครรภ์ไม่ได้ และความอ่อนแอทางร่างกาย ทำให้เป็นการลำบากที่จะมีภิกษุณี เพราะสภาพชีวิตของนักบวชที่ต้องการความเคร่งครัดชัดเจน และความทรหดอย่างมาก วิถีชีวิตเช่นนี้จึงไม่เหมาะกับลักษณะทางกายภาพของสตรี

2.3.4 เห็นว่าการที่ภิกษุณีมาบวชเพื่อเรียกร่องสิทธิสตรีเท่านั้น

จากการสอบถามกับพุทธบริษัทที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณีท่านหนึ่งได้แสดงความคิดเห็นกับผู้วิจัยว่า การที่มาบวชภิกษุณีนั้นเป็นเพียงเพื่อเอาชนะ เพียงเพื่อเรียกร่องสิทธิสตรีเท่านั้น จึงค่อนข้างมีทัศนคติในเชิงลบกับภิกษุณีในวัดนี้

2.3.5 เห็นว่าเป็นการแสดงท่าทีที่ไม่สนใจต่อประกาศมหาเถรสมาคม

พระสงฆ์รูปหนึ่งได้ให้ข้อมูลกับผู้วิจัยโดยอ้างประกาศมหาเถรสมาคมเมื่อ พ.ศ. 2471 ที่ออกกฎหมายเกี่ยวกับภิกษุณีและสามเณรี การมีภิกษุณีในประเทศไทยจึงถือเป็นการขัดต่อมติของ มหาเถรสมาคม ที่ถือเป็นศาลสูงสุดของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย จึงไม่เห็นด้วยกับท่าทีของภิกษุณีที่แสดงต่อมหาเถรสมาคม ทั้งที่กล่าวอ้างว่าเป็นภิกษุณีในพระพุทธศาสนา

2.3.6 ความแตกต่างของนิกาย

พระสงฆ์ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้มีเจตคติในเชิงลบต่อภิกษุณี เพราะความแตกต่างของนิกาย ได้กล่าวว่า “ความแตกต่างทางนิกายเป็นข้อสำคัญที่ทำให้ไม่ยอมรับภิกษุณี เพราะหลักการประเพณีปฏิบัติของนิกายที่แตกต่างกัน และประเทศไทยเองซึ่งถือเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท ซึ่งมีแต่ภิกษุ กลับมีภิกษุณีอยู่ทั้งที่เป็นต่างนิกาย จะทำให้เกิดความสับสนกับคนในสังคมได้”

ตอนที่ 3 บทบาทและสภาพการณ์ของภิกษุณีตามการรับรู้ของพุทธบริษัทในชุมชน ใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณี

จากการเข้าไปสังเกตการณ์ในวัดทรงธรรมกัลยาณีในเหตุการณ์ต่างๆ และสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านอื่นๆ พบว่าพุทธบริษัทที่เข้าไปร่วมกิจกรรมในวัดทรงธรรมกัลยาณี มีทั้งหมด 5 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 คือ ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณีที่เข้าร่วมกิจกรรมกับทางวัดทรงธรรมกัลยาณี

กลุ่มที่ 2 คือ ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณีที่ไม่เคยร่วมกิจกรรมกับทางวัดทรงธรรมกัลยาณี

กลุ่มที่ 3 คือ เจ้าหน้าที่ของทางวัดทรงธรรมกัลยาณี

กลุ่มที่ 4 คือ กลุ่มลูกศิษย์หรือนักเรียน นักศึกษาที่เคยเรียนกับภิกษุณีเอง

กลุ่มที่ 5 กลุ่มสุดท้าย คือ กลุ่มชาวต่างประเทศที่สนใจทั้งในตัวภิกษุณีและต้องการศึกษาธรรมะ

จากการวิจัย ผู้วิจัยได้ประมวลเนื้อหาบทบาทและสภาพการณ์ของภิกษุณีตามการรับรู้ของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณีในกลุ่มต่างๆ โดยมีกรอบการนำเสนอโดยแยกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นผลที่ได้จากการหาข้อมูลเชิงปริมาณ และส่วนที่สองเป็นผลที่ได้จากการหาข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับบทบาทและสภาพการณ์ของภิกษุณีตามการรับรู้ของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณี

ตารางที่ 4.3 จำนวนร้อยละของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกความคิดเห็นในเรื่องเกี่ยวกับ
บทบาทและสถานภาพของภิกษุณี

หัวข้อ	เห็นด้วย		เฉยๆ		ไม่เห็นด้วย		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
11	ท่านคิดว่าคนไทยมีทัศนคติว่าสตรีต้องเป็นผู้ครองเรือนเท่านั้นจึงเป็นสาเหตุให้ต่อต้านการมีภิกษุณีในประเทศไทย	85	40.28	86	40.76	40	18.96
12	ท่านคิดว่า การมีภิกษุณีในประเทศไทยจะช่วยแก้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของสตรีได้	60	28.43	131	62.12	20	9.45
13	ท่านคิดว่า การที่แม่ชีไม่ได้รับสิทธิ หรือการรับรองจากรัฐบาลเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการรื้อฟื้นภิกษุณีขึ้นในสังคมไทย	77	36.48	117	55.45	17	8.07
14	ท่านคิดว่าสังคมไทยในปัจจุบันจำเป็นต้องมีภิกษุณีเพื่อให้ครอบคลุมประกอบของพุทธบริษัท 4	64	30.33	117	55.45	30	14.22
15	ท่านคิดว่าภิกษุณีควรได้รับสถานภาพของนักบวชเหมือนกับภิกษุ	88	41.71	102	48.34	21	9.95
16	ท่านเห็นด้วยกับประกาศมหาเถรสมาคมที่ห้ามมิให้มีการบวชภิกษุณีในประเทศไทย	56	26.54	106	50.24	49	23.22

จากตารางที่ 4.3 ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

- หน้าหรือส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาสังคม (ข้อ 11 - -ข้อ 12)
- ความยอมรับจากสังคมในตัวของภิกษุณีในวัตรทรงธรรมกัลยาณี (ข้อ 13 – ข้อ 16)

โดยภาพรวมพบว่าพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณีส่วนใหญ่มีความรู้สึกเฉยๆ ในบทบาทและสภาพการของภิกษุณีตามการรับรู้ของพุทธบริษัท ทั้งในด้านหน้าที่หรือส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาสังคม และในด้านความยอมรับจากสังคมในตัวของภิกษุณีในวัดทรงธรรมกัลยาณี

2. ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับบทบาทและสภาพการของภิกษุณีตามการรับรู้ของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณี

ผลการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนบทบาทและสภาพการของภิกษุณีในเชิงบวก และส่วนบทบาทและสภาพการของภิกษุณีในเชิงลบ

2.1 บทบาทและสภาพการของภิกษุณีในเชิงบวก

2.1.1 นักบวชสตรีในพระพุทธศาสนา (หลวงแม่ของประชาชนทั่วไป)

ผู้วิจัยได้มีโอกาสสอบถามเกี่ยวกับเจตคติกับภิกษุณีกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมในวัดทรงธรรมกัลยาณีและประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณีที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับทางวัด ประชาชนส่วนใหญ่ต่างคิดว่า บทบาทของภิกษุณีคือ นักบวชสตรีในพระพุทธศาสนา หรือหลวงแม่ของประชาชนทั่วไป

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางคนได้กล่าวกับผู้วิจัยถึงกระแสทางสังคมที่ไม่ว่าจะต่อต้านหรือยอมรับ แต่ยังคงคิดว่าภิกษุณีในวัดทรงธรรมกัลยาณี คือ นักบวชสตรีในพระพุทธศาสนาแน่นอน

2.1.2 สตรีผู้ค้นหาการหลุดพ้นอย่างเด็ดเดี่ยว

จากมุมมองของพุทธบริษัทที่เข้าร่วมกิจกรรมในวัดทรงธรรมกัลยาณี และชาวต่างชาติที่เคยได้รับฟังการสัมมนาจากตัวภิกษุณี ได้มีความคิดว่า ภิกษุณี คือ สตรีผู้ต้องการหลุดพ้นหรือบรรลุธรรมขั้นสูงสุด ที่มีความเด็ดเดี่ยวอย่างมาก

ผู้ร่วมกิจกรรมได้กล่าวว่า “ศรัทธาในแนวความคิดของภิกษุณีว่า ต้องการบวชเพื่อหลุดพ้น บรรลุธรรมะขั้นสูงสุดขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า” จากคำกล่าวอ้างจึงทำให้เชื่อว่าภิกษุณีในวัดทรงธรรมกัลยาณี คือ สตรีที่เป็นผู้ค้นหาทางหลุดพ้น ทั้งที่มีกระแสการต่อต้านจากสังคมภายนอกอย่างมากมาย

2.1.3 นักปราชญ์ผู้ทรงความรู้ ครูผู้สอน

จากความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่เคยได้รับการสอนจากตัวภิกษุณีเอง และพุทธบริษัททั่วไปที่เข้าไปร่วมกิจกรรมกับทางวัดทรงธรรมกัลยาณี จัดบทบาทให้ภิกษุณีในฐานะครูของตน และปราชญ์ผู้ทรงความรู้ที่สามารถช่วยไขข้อข้องใจในเรื่องเกี่ยวกับธรรมะให้กับตนเองได้

ผู้ร่วมกิจกรรมท่านหนึ่งได้กล่าวกับผู้วิจัยว่า “ที่มาทำบุญที่วัดนี้เพราะว่าสนใจศึกษาเกี่ยวกับธรรมะซึ่งบางทีก็มีปัญหา ข้อสงสัยเกี่ยวกับธรรมะ ไม่ว่าจะป็นในด้านการศึกษาปฏิบัติธรรม หรือด้านคำสอนของศาสนาพุทธ ซึ่งที่วัดนี้ได้จัดให้มีกิจกรรมการสอนธรรมะให้แก่ประชาชนทั่วไป”

2.1.4 นักเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่สายตาชาวโลก

จากการสังเกตในเหตุการณ์ที่ทางวัดทรงธรรมกัลยาณีได้จัดกิจกรรมในวันพระและวันอาทิตย์เพื่อสอนธรรมะในพระพุทธศาสนานั้น ผู้วิจัยได้พบว่ามีเป็นจำนวนมากที่เป็นชาวต่างชาติซึ่งมีหลากหลายเชื้อชาติ

ผู้วิจัยได้มีโอกาสพูดคุยกับชาวต่างชาติจากประเทศสหรัฐอเมริกาที่มาทำกิจกรรม ทำให้ทราบว่า บทบาทของภิกษุณีในสายตาชาวโลกนั้น มองว่าภิกษุณีฉัตรสุมาลย์ คือผู้ที่แนะนำศาสนาพุทธให้กับชาวต่างประเทศโดยเฉพาะให้ฝั่งยุโรป ทำให้ตนเองสนใจที่จะศึกษาต่อเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา โดยตนเองยังศึกษาที่ยังพบว่าศาสนาพุทธนั้นสามารถตอบคำถามทุกข้อข้องใจในเรื่องของชีวิตกับตนเองได้หมด เพราะฉะนั้นในความคิดของตนแล้วภิกษุณีฉัตรสุมาลย์คือ ทูตธรรมะของศาสนาพุทธแน่นอน

2.1.5 นักต่อสู้สิทธิมนุษยชน ด้านสิทธิสตรี

จากสภาพปัจจุบันที่มีกระแสเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เกี่ยวกับด้านสิทธิสตรี สิทธิในด้านพระพุทธศาสนาของสตรีในฐานะนักบวชชังคลุมเครือ ทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวาง จากการสัมภาษณ์พุทธบริษัทท่านหนึ่งซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณีกล่าวว่า “ภิกษุณีในวัดนี้เป็นเหมือนจุดเริ่มต้นของกระแสสิทธิสตรี” อย่างไรก็ตาม บทบาทที่พุทธบริษัทมองก็อาจจะรับรู้จากกระแสของสื่อหรือการวิพากษ์วิจารณ์จากกลุ่มนักวิชาการที่ถ่ายทอดมาตามเทคโนโลยีและสื่อสารต่างๆ

2.1.6 นักสังคมสงเคราะห์

พระสงฆ์ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวว่า “ในอดีตภิกษุณีวรมัย ผู้เป็นแม่ของภิกษุณีฉัตรสุมาลย์ หรือที่ชาวบ้านแถบนั้นเรียกว่า หลวงย่า ได้จัดให้มีการแจกข้าวสาร บริจาคเพื่อสังคม” แต่จากการที่ผู้วิจัยเข้าไปสังเกต พบว่าในปัจจุบันเหลือเพียงการจัดให้มีการสอนธรรมะในวันพระและวันอาทิตย์เท่านั้น

2.2 บทบาทและสภาพการณ์ของภิกษุณีในเชิงลบ

2.2.1 แกะดำของพระพุทธศาสนา

จากการที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับวัด-ทรงธรรมกัลยาณีเลย ทำให้ได้ทราบว่าผู้ให้ข้อมูลไม่น้อยที่คิดว่า การที่มีภิกษุณี

ทั้งที่มีกระแสการไม่ยอมรับอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากทางด้านของพระสงฆ์อย่างเถรสมาคม กลุ่มผู้รู้ และจากกระแสของประชาชนทั่วไปที่มีอย่างต่อเนื่องถึงสถานะของภิกษุณีในปัจจุบันว่าเป็น นักบวชหรือไม่ แต่ภิกษุณีในวัตรทรงธรรมกัลยาณียังอ้างตนว่าเป็นภิกษุณีในพระพุทธศาสนาทั้งที่มี คำชี้แจงอย่างมากมายว่าภิกษุณีในสายเถรวาทได้หมดไปแล้ว ทำให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคิดว่า ภิกษุณี คือ แกะดำของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย

2.2.2 ผู้บิดเบือนคำสอนของพระพุทธเจ้า

พระสงฆ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกล่าวกับผู้วิจัยว่า “สายภิกษุณีนั้นหมดไปแล้ว” ตามพระพุทธเจ้าบัญญัติให้มีการบวชโดยสงฆ์ สองฝ่าย คือภิกษุ 4 รูป และภิกษุณี 4 รูป ซึ่งจาก บันทึกข้อมูลต่างๆ ทำให้ทราบว่าสายภิกษุณีนั้นหมดไปแล้ว แต่การที่อ้างตนว่าเป็นภิกษุณีได้รับการ บวชจาก 2 ฝ่าย เท่ากับเป็นการบิดเบือนคำสอนของพระพุทธเจ้า

2.2.3 นักบวชคนละนิกายที่พยายามกลายเป็นนิกายเถรวาทของไทย

พระสงฆ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ความคิดเห็นว่า การที่ภิกษุณีอ้างว่าบวช จากนิกายที่เป็นกิ่งแตกมาจากเถรวาท ซึ่งถือข้อสิกขาบทของเถรวาทครบทั้ง 311 ข้อ โดยอ้างถึง ประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนาในชาติอื่นๆ นั้น เพื่อลดกระแสการต่อต้านและพยายามกลืน ตัวเองให้เป็นเถรวาทตามที่คนไทยนับถือกัน

ตอนที่ 4 ความเข้าใจของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัตรทรงธรรมกัลยาณีในด้าน

วิธีการบวชและหลักปฏิบัติของภิกษุณีในพระพุทธศาสนา

จากการวิจัย ผู้วิจัยได้ประมวลเนื้อหาเกี่ยวกับความเข้าใจของพุทธบริษัทในชุมชน ใกล้เคียงวัตรทรงธรรมกัลยาณีในด้านวิธีการบวชและหลักปฏิบัติของภิกษุณีในพระพุทธศาสนา โดยมีกรอบการนำเสนอโดยแยกเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

1) ความรู้ความเข้าใจของของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัตรทรงธรรมกัลยาณีใน ด้านความหมายของภิกษุณี วิธีการบวช และหลักปฏิบัติของภิกษุณีตามพระไตรปิฎก

2) ผลในด้านการรับรู้ของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัตรทรงธรรมกัลยาณีในด้าน วิธีการบวช และการปฏิบัติตนของภิกษุณีในปัจจุบัน

1. ความรู้ความเข้าใจของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณีในด้านความหมายของภิกษุณี วิธีการบวช และหลักปฏิบัติของภิกษุณีตามพระไตรปิฎก

โดยมีกรอบการนำเสนอโดยแยกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นผลที่ได้จากการหาข้อมูลเชิงปริมาณ และส่วนที่สองเป็นผลที่ได้จากการหาข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังต่อไปนี้

1.1 ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณีในด้านความหมายของภิกษุณี วิธีการบวช และหลักปฏิบัติของภิกษุณีตามพระไตรปิฎก

ตารางที่ 4.4 จำนวนร้อยละของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความรู้ความเข้าใจของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณีต่อเรื่องภิกษุณีจากพระไตรปิฎก

หัวข้อหมวด	ผิด (ร้อยละ)	ถูก (ร้อยละ)
17 พุทธบริษัท ประกอบด้วย ภิกษุ สามเณร อุบาสก และอุบาสิกา	94.3	5.7
18 ภิกษุณีคือผู้ที่บวชโดย 2 ฝ่ายคือฝ่ายภิกษุ และภิกษุณี	67.3	32.7
19 ไม่มีข้อกำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับพระอุปัชฌาย์ของภิกษุณี	87.7	12.3
20 ภิกษุที่เป็นอุปัชฌาย์ภิกษุณี ต้องมีพรรษาตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป	68.2	31.8
21 ปวัตตินี คือ ภิกษุณีที่บวชโดย 2 ฝ่ายคือฝ่ายภิกษุ และภิกษุณี ที่มีอายุพรรษาตั้งแต่ 10 พรรษาขึ้นไป และได้รับการแต่งตั้งจากหมู่คณะภิกษุณี	91.5	8.5
22 สิกขมานา คือสตรีที่ประพฤตีสิกขาบท 6 ข้อ ตลอดเวลา 2 ปี	91.5	8.5
23 ภิกษุณีที่บวชแม่ 100 พรรษาต้องกระทำความเคารพต่อภิกษุที่บวชแม่เพียงวันเดียว	64.9	35.1
24 ภิกษุณีที่จำพรรษาในวัดทรงธรรมกัลยาณีถือศีล 311 ข้อ	91.9	8.1

จากตารางที่ 4.4 ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับบทบาทและสถานภาพของภิกษุณีในวัดทรงธรรมกัลยาณีตามการรับรู้ของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณี

ข้อ 17 – ข้อ 23 แสดงให้เห็นว่าความรู้และความเข้าใจของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณี มีความเข้าใจน้อยมาก ในแง่ของความหมายของภิกษุณี อยู่ในกลุ่มที่ผิดมากที่สุด ถึงร้อยละ 94.3 ของจำนวนทั้งหมด เกี่ยวกับวิธีการบวช อยู่ในกลุ่มที่มากที่สุดผิดถึง

ร้อยละ 67.3 ข้อกำหนดเกี่ยวกับอุปษณาย 68.2 เกี่ยวกับข้อกำหนดของอุปษณายที่มาจากฝ่ายภิกษุณี อยู่ในกลุ่มที่ผิดมากที่สุด ถึงร้อยละ 91.5 เกี่ยวกับสิกขมานา หรือสตรีที่จะขอบวชเป็นภิกษุณี อยู่ในกลุ่มที่ผิดมากที่สุด ถึงร้อยละ 91.5 เกี่ยวกับข้อกำหนดเกี่ยวกับวัตรปฏิบัติของภิกษุณี อยู่ในกลุ่มที่ผิดมากที่สุด ถึงร้อยละ 64.9

จากตารางที่ 4.4 ข้อ 24 แสดงให้เห็นว่าพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรม กัลยาณีมีความรู้ความเข้าใจในศีลของภิกษุณีในวัดทรงธรรมกัลยาณีที่ถูกต้องมีเพียง ร้อยละ 8.1 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด แต่มีถึงร้อยละ 91.9 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดที่มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับวัตรปฏิบัติของภิกษุณีในวัดทรงธรรมกัลยาณี โดยภิกษุณีในวัดทรงธรรมกัลยาณีถือศีลทั้งหมด 348 ข้อ

1.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียง วัดทรงธรรมกัลยาณีในด้านความหมายของภิกษุณี วิธีการบวช และหลักปฏิบัติของภิกษุณีตามพระไตรปิฎก

ผลการหาข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งคือพระสงฆ์ที่จำพรรษาอยู่ในวัดพระประโทณเจติยวารวิหาร ตำบลพระประโทณ เทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม ทำให้ทราบว่าพระภิกษุมีความเข้าใจเป็นอย่างดีในแง่ของวิธีการบวช ความหมาย และหลักปฏิบัติของภิกษุณีที่ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย เช่น เรื่องการบวชที่ต้องมีทั้งภิกษุ 4 รูป และภิกษุณี 4 รูป เป็นผู้บวชให้ โดยต้องใช้สังฆ 2 ฝ่าย และในเรื่องหลักปฏิบัติที่ภิกษุณีต้องพึงเทศนาจากภิกษุทุกกึ่งเดือน โดยมีข้อแม้ว่าภิกษุที่ไปเทศนาต้องมีอายุพรรษาไม่น้อยกว่า 20 พรรษา ซึ่งเปรียบเทียบกับผลความรู้ความเข้าใจของประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ใกล้วัดทรงธรรมกัลยาณี เข้าใจถึงความหมายของภิกษุณี วิธีการบวช และหลักปฏิบัติของภิกษุณีตามพระไตรปิฎก

2. ผลในด้านการรับรู้ของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณีในด้านวิธีการบวช และการปฏิบัติตนของภิกษุณีในปัจจุบัน

โดยมีกรอบการนำเสนอ โดยแยกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นผลที่ได้จากการหาข้อมูลเชิงปริมาณ และส่วนที่สองเป็นผลที่ได้จากการหาข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังต่อไปนี้

2.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับผลในด้านการรับรู้ของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียง วัดทรงธรรมกัลยาณีในด้านวิธีการบวช และการปฏิบัติตนของภิกษุณีในปัจจุบัน

ตารางที่ 4.5 จำนวนร้อยละของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกความคิดเห็นตามการรับรู้ของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณีในด้านวิธีการบวช และการปฏิบัติตนของภิกษุณีในปัจจุบัน

หัวข้อหมวด		เห็นด้วย	เฉยๆ	ไม่เห็นด้วย
25	ท่านเห็นด้วยกับวิธีการบวชของภิกษุณีที่จำพรรษาในวัดทรงธรรมกัลยาณีในปัจจุบัน	36	56.4	7.6
26	วิธีการบวชของภิกษุณีในวัดทรงธรรมกัลยาณีไม่ขัดต่อพระวินัยที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติ	27.5	67.8	4.7
27	การปฏิบัติตนของภิกษุณีในวัดทรงธรรมกัลยาณีต่อพุทธบริษัทที่เข้ามาทำบุญในวัดเป็นสิ่งที่ดีงามถูกต้อง	40.8	54.0	5.2

จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นว่าพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการบวช และวัดปฏิบัติของภิกษุณีในวัดทรงธรรมกัลยาณีในภาพรวมอยู่ในกลุ่มเฉยๆ โดยความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการบวชของภิกษุณี มีความรู้สึกเฉยๆ หรือไม่ออกความคิดเห็นมากที่สุด คือ ร้อยละ 56.4 ของจำนวนทั้งหมด ข้อปฏิบัติของภิกษุณีในวัดทรงธรรมกัลยาณีอยู่ในกลุ่มเฉยๆ มากที่สุด คือ ร้อยละ 67.8 ของจำนวนประชากรทั้งหมด และเกี่ยวกับข้อกำหนดการปฏิบัติของภิกษุณีต่อพุทธบริษัท อยู่ที่ระดับ เฉยๆ มากที่สุด คือ ร้อยละ 54 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

2.2 ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับผลในด้านการรับรู้ของพุทธบริษัทในชุมชนใกล้เคียงวัดทรงธรรมกัลยาณีในด้านวิธีการบวช และการปฏิบัติตนของภิกษุณีในปัจจุบัน

ผลการหาข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยค้นพบว่าข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์พระสงฆ์ที่จะพรรษาอยู่ในวัดพระประไพ โทณเจติยารวิหาร เทศบาลนครนครปฐม ตำบลพระประไพ จังหวัดนครปฐม ทำให้ทราบว่าพระสงฆ์มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการบวชของภิกษุณีในวัดทรงธรรมกัลยาณีอย่างคลุมเครือ ทราบเพียงว่าไปบวชในฝ่ายมหานิกาย แต่ไม่ทราบว่าอยู่ในนิกายใด ถือศีลทั้งหมดกี่ข้อแน่ ทราบเพียงว่าน่าจะมี 311 ข้อ ทั้งที่ข้อเท็จจริงถือทั้งหมด 348 ข้อตามหลักของนิกายธรรมยุตต์ ทำให้ทราบว่าพระสงฆ์ที่อยู่ในบริเวณนั้นมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการบวช และหลักปฏิบัติอย่างคลุมเครือ ซึ่งสาเหตุมาจาก ภิกษุณีที่จำพรรษาอยู่ที่วัดเป็นพระนักศึกษา มาเพื่อเรียนบาลี หรือเรียนต่อในระดับต่างๆ จึงเป็นพระที่มาจากต่างถิ่นทั้งสิ้น ไม่มีพระที่เป็นพระ

ท้องถิ่นอยู่เลย จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลบางรูปได้กล่าวว่า เหตุที่มีแต่พระต่างถิ่นเพื่อป้องกันการทะเลาะที่เกิดจากความสนิทสนมของคนในพื้นที่ทำให้เกิดความแบ่งแยก และเพราะวัดพระประโทณเจดีย์วรวิหารเป็นวัดที่สนับสนุนด้านการศึกษา และยังเป็นที่พักของพระสงฆ์ที่มาศึกษาบาลีที่องค์พระปฐมเจดีย์ ทำให้พระสงฆ์ที่จำพรรษาที่นั่นไม่มีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องภิกษุณีในปัจจุบันอย่างลึกซึ้ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี